

Veli-Matti Salminen tarttuu ajankohtaiseen aiheeseen luontosuhteen ja spiritualiteetin kytkennöistä. Salmisen mukaan luontoon liittyvä kokemuksellinen spiritualiteetti voi tarjota kirkollekin tavan vastata aikamme ekologiseen kriisiin.

2) Yhteisöt

Liisa Tuhkasan artikkeli venäjänkielisten suomalaisten uskonnollisuudesta osoittaa, että yhteisö tarjoaa maahanmuuttajille hyödyllisiä kontakteja ja apua sopeutumisessa. Tältä osin tulokset ovat samanlaisia kuin Pirosen afrikkalaiskatolista uskontoa käsittelevässä artikkelissa. Tuhkanen kuitenkin osoittaa, että venäjänkielisten kuuluminen uskonnollisiin yhteisöihin on huomattavan vähäistä verrattuna uskonnollisiksi itsensä mieltävien määrään.

Eetu Kejonen käsittelee uskonnollisesta yhteisöstä irrottautumista. Hän tutkii niin sanotun viidennen herätysliikkeen piiristä irtautuneiden kokemuksia. Kejonen kiinnittää huomiota siihen, että uskonnollisen yhteisön jättäminen ei aina tarkoita uskonnon jättämistä. Monet haastateltavista olivat jääneet kirkon jäseniksi, vaikka eivät eläneetkään enää herätysliikkeen piirissä.

Pietari Hannikainen käsittelee paljon kiinnostusta herättäneiden millenniaalien ryhmää. Hannikaisen mukaan uudet jumalanpalvelusyhteisöt voivat tarjota kirkollista tarttumapintaa tälle ikäryhmälle, joka muuten kokee kirkon varsin vieraaksi.

Hanna Salomäen artikkeli luo tilastoaineistojen pohjalta yleiskuvaa suomalaisten uskonnollisuudesta eri ikäryhmissä ja sukupuolilla. Yleiskuvana on se, että uskonnollisuus on voimakkaampaa vanhemmissa ikäryhmissä ja naisilla. Kiinnostavaa kyllä, nuorimmissa ikäryhmissä miesten uskonnollisuus on viime aikoina vahvistunut ja on yleisempää kuin naisilla.

Jussi Sohlbergin artikkeli uushenkisyydestä antaa samansuuntaisia tuloksia kuin Salomäen artikkeli. Sohlbergin mukaan uushenkisyys on vahvistunut nuorissa ikäluokissa, mutta aiemmasta poiketen myös miehillä. Salomäen ja Sohlbergin artikkelit herättävätkin kysymään, mistä nuorten miesten lisääntynyt uskonnollisuus kertoo.

3) Spiritualiteetti teologiassa ja kirkon toiminnassa

Jyri Komulainen kytkee ekologisen spiritualiteetin mystiikan teologiaan ja käsittelee erityisesti kahta 1900-luvun roomalaiskatolista teologia, Teilhard de Chardinia ja Leonardo Boffia. Lisäksi hän tarkastelee paavi Fransiscuksen vuonna 2015 julkaisemaa ensyklikaa *Laudato Si'*. Komulaisen mukaan nämä tarjoavat aineksia myös luterilaiselle ekoteologialle.

Eriikka Jankko analysoi, millaisia vaikutuksia lastenkaltaisuuden ihanteella on luterilaiseen spiritualiteettiin ja elämäntapaan. Hän tarkastelee, miten Kirkkokäsikirjan

lapsikäsitteistö ohjaa käsityksiä lapsesta ja lapsena olemisen ihanteesta kirkon jumalanpalveluselämässä. Jankko myös pohtii, miten lapsikäsitteistöä voitaisiin hyödyntää seurakuntalaisten osallisuutta ja toimijuutta vahvistavalla tavalla.

Tiia Liusti tarkastelee luterilaisten sotilaspappien professioon liittyviä arvokysymyksiä ja etiikkaa monimenetelmäisen aineiston pohjalta. Sotilaspappien arvomaailma on linjassa luterilaisen ja suomalaisen työetiikan kanssa. Erikoisuutena on niin sanottu kaksoisvokaatio, jossa sotilaspapit toimivat sekä pappeina että puolustusvoimien työntekijöinä.

Laura Kokkonen tarkastelee kirkon läsnäoloa sosiaalisessa mediassa. Haasteena näyttää olevan se, että sosiaalisen median alustat vaihtuvat tiheään. Kokkonen keskittyy tarkastelemaan luterilaisen ja ortodoksisen kirkon läsnäoloa TikTokissa. Ortodoksinen kirkko osoittautuu toiminnassaan notkeammaksi.

Minna Törrönen pyrkii ymmärtämään kirkon keskusteluavun päivystäjien kokemuksia siitä, mitä on tukea antava viestintä chat-verkkoauttamisessa. Keskustelu toteutuu anonyymisti, kertaluonteisesti ja kirjallisesti. Tässä se poikkeaa tavallisesta keskusteluavusta. Törrösen mukaan tukea antava viestintä perustuu kuuntelemiseen, jonka merkitys korostuu keskustelun tulkinnassa ja eteenpäin viemisessä. Chat-keskustelussa tukea antava viesti ei ole yksittäisissä sanoissa tai lauseissa, vaan keskustelukokonaisuudessa.

[Spiritualiteetti 2020-luvun Suomessa](#). Suomen ev.-lut. kirkon tutkimusjulkaisuja 137.